

SIJAISSYNNYTYS

STM:n lausunto 30.11.2012 OM:n
arviomuiston johdosta

STM:N KANTA

- ◉ Ei-kaupalliset sijaissyntyjärjestelyt voidaan sallia tietyissä tarkoin rajatuissa tilanteissa (OM:n vaihtoehto nro 3)
- ◉ Kysymykseen tulisivat lähinnä tilanteet, joissa naiselta puuttuu kohtu synnynnäisesti tai hän on menettänyt sen sairauden tai tapaturman takia

REFERENSSEJÄ

- ◉ Laki hedelmöityshoidoista (1237/2006)
- ◉ ETENEn lausunto 28.9.2011: Altruistiset järjestelyt sallittava yksittäisissä tapauksissa
- ◉ Human Fertilisation and Embryology Act 1990 (Iso-Britannia): Parental order
 - E Blyth & R Landau: Third Party Assisted Conception Across Cultures 2004
- ◉ Laki sijaissyntytysjärjestelyistä 1996 (Israel)
 - N Lipkin & E Samama: Surrogacy in Israel - Status Report 2010
- ◉ Assisterad befruktning - etiska aspekter. SMER rapport 2013:1

1. JÄRJESTELYN ERI OSAPUOLTEN HYVINVOINTI JA OIKEUSTURVA

- ◉ Järjestelyn tuloksena syntyvä lapsi
 - vrt. nykyinen suuntaus, jossa vanhempien reproduktiivisia oikeuksia korostetaan toisinaan lapsen edun kustannuksella
- ◉ Sijaissyntyttäjän aiemmin synnyttämät lapset
 - traumatisoitumisen vaara, kun äiti luopuu synnyttämästään lapsesta
- ◉ Sijaissyntyttäjä
 - sama oikeussuoja kuin muillakin raskaana olevilla ja synnyttävillä naisilla

2. TOIMINNAN VALVONTA

◎ Lupahakemus:

1. suostumusasiakirja
2. suostumuksen vapaaehtoisuutta koskeva selvitys
3. lääkärinlausunnot
4. lääketieteellisiä ja oikeudellisia seikkoja koskeva selvitys
5. ei-kaupallisuutta koskeva vakuutus
6. selvitykset psykososiaalisesta tuesta

3. TOIMINNAN VALVONTA

- ◉ Toiminnan tehokas valvonta edellyttää mm. että sijaissyntytytsjärjestelyistä, niiden tuloksellisuudesta ja kustannusvaikuttavuudesta sekä potilasturvallisuudesta pidetään tilastoa
- ◉ Valvovalla viranomaisella oikeus saada kaikki valvonnan edellyttämät tiedot ja asiakirjat

4. TOIMINNAN SEURANTA

- ◉ Mm. kaupallistumisen riskin vuoksi sijaissyntymisen sallivan lainmuutoksen toteutumista ja vaikutuksia on seurattava ja arvioitava

5. POTILASDIREKTIIVI

- ◉ Sijaissyntytyksen globaalit epäkohdat liittyvät kohdunvuokrausturismiin
- ◉ Potilasdirektiivin kansallisen toimeenpanon jälkeen vaikea rajata oikeus sijaissyntytyspalveluiden käyttöön Suomessa pysyvästi asuviin henkilöihin

6. YHDENVERTAISUUS JA NAISTEN ASEMA

- ◉ Sijaissyntyistä koskevan sääntelyn ero muuhun hedelmöityshoitoa koskevaan sääntelyyn: kysymys itsellisten miesten ja miesparien syrjinnästä
- ◉ Vaarana naisten taloudellinen ja/tai psyykinen hyväksikäyttö ja painostus
- ◉ Naisten asema yhteiskunnassa; naisten ja miesten välinen tasa-arvo; Suomi naisystävällisenä hyvinvointivaltiona